

Fiskālās disciplīnas padome

Parunāsim par valsts finansēm...

Fiskālās disciplīnas padome

Fiskāls...

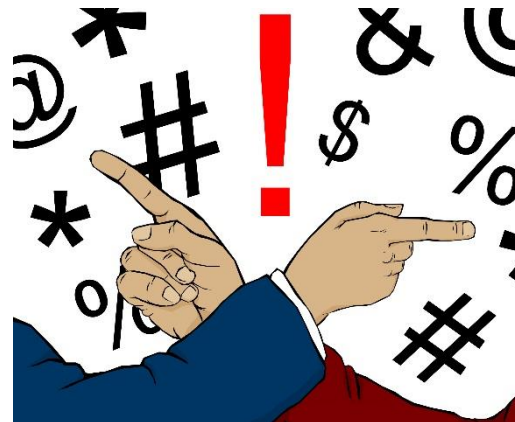

Vārds «fiskāls» apzīmē valsts naudu.

Jūsaprāt, ko nozīmē «fiskālā politika»?

- a) Lēmumi un principi, kas nosaka, kā tiek tērēta valsts nauda un kā valsts šos tēriņus sedz
- b) Diskusijas un strīdi par to, kuram nodokļos jāmaksā vairāk un kuram mazāk
- c) Principi, kas nosaka, kurām cilvēku grupām jānodrošina valsts atbalsts
- d) Visi

Jūsaprāt, ko nozīmē «fiskālā disciplīna»?

- a) piesardzīga un apdomīga rīcība ar valsts līdzekļiem
- b) ierobežojumi, kas bremzē valsts attīstību
- c) principi, kas nosaka, cik drīkst maksāt pensijās un pabalstos

Fiskālās disciplīnas padome

Kas ir valsts budžets?

Fiskālās disciplīnas padome

Valsts budžets ir ieņēmumu un izdevumu plāns nākamajam gadam vai gadiem

Fiskālās disciplīnas padome

Latvijas valdība katra gada nogalē apstiprina budžetu nākamajam gadam, bet tiek apstiprinās arī aptuvens plāns turpmākajiem gadiem, ko sauc par **vidēja termiņa budžeta ietvaru**.

Cik gadiem Latvija tādu plāno?

Vidēja termiņa budžeta ietvars tiek plānots trim gadiem

- Katru gadu tiek apstiprināts valsts budžets (piem. valsts budžets 2017. gadam)
- Katru gadu tiek apstiprināts arī vidēja termiņa budžeta ietvars (saukts arī par VTBI)
 - VTBI pirmo reizi tika iesniegts Saeimā 2012. gada nogalē (VTBI 2013./15.)

Bet tas īstenībā ir krietni sarežģītāk...

Valsts konsolidētais kopbudžets

Valsts konsolidētais
budžets

Valsts
pamatbudžets

Valsts speciālais
budžets

Pašvaldību
konsolidētais budžets

Pašvaldību
pamatbudžets

Pašvaldību
speciālais budžets

Fiskālās disciplīnas padome

Kādi ir galvenie valsts budžeta ieņēmumu avoti?

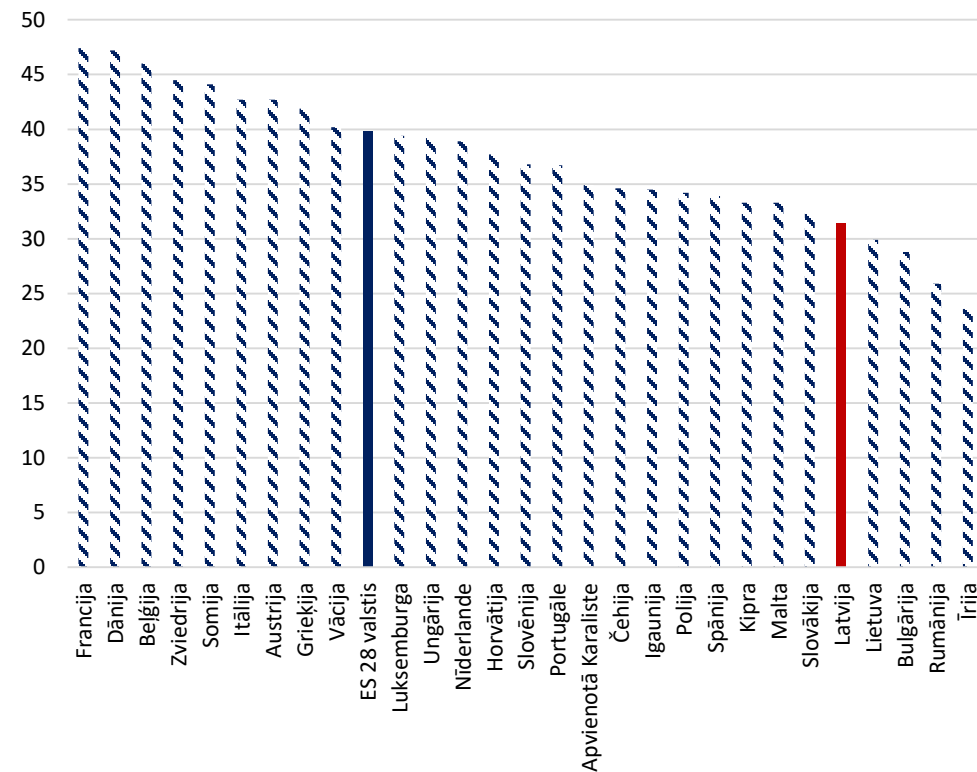

Galvenie ieņēmumu avoti ir nodokļi & sociālās apdrošināšanas iemaksas

Latvijā ir vieni no zemākajiem nodokļu & sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumiem Eiropas Savienībā.

Nodokļu & sociālo iemaksu ieņēmumi 2016. gadā, %
no IKP

Fiskālās disciplīnas padome

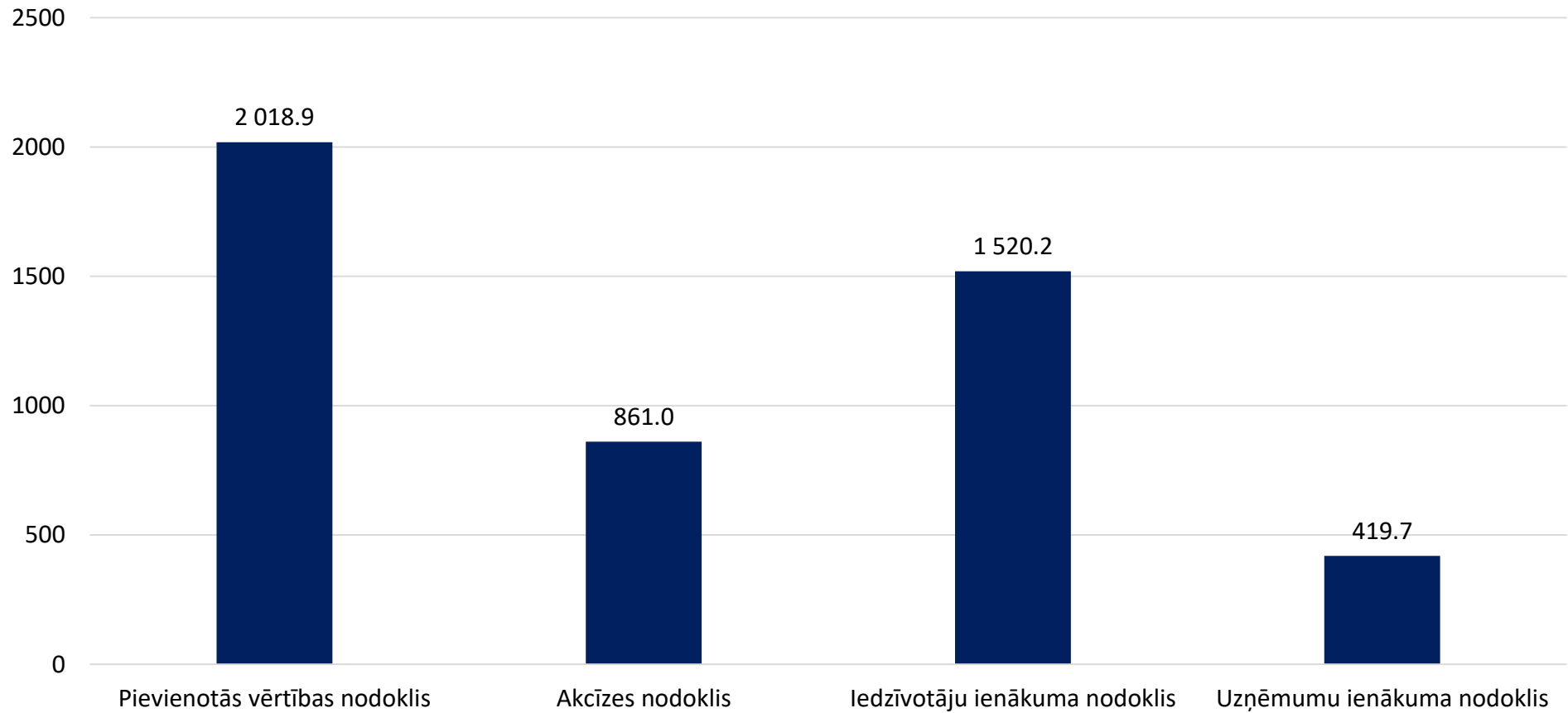
Jūsaprāt, no kura nodokļa ir vislielākie ieņēmumi?

- a) Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)
- b) Akcīzes nodoklis
- c) Dabas resursu nodoklis
- d) Nekustamā īpašuma nodoklis

Uzvarētājs ir pievienotās vērtības nodoklis (PVN)

Ieņēmumi 2016. gadā (milj. eiro)

Kādus pakalpojumus nodrošina valsts

Fiskālās disciplīnas padome

Vairāk nekā mēs iedomājamies...

- Izglītība
- Veselības aprūpe
- Pabalsti un pensijas
- Infrastruktūra
- Iekšējā drošība (policija)
- Aizsardzība (armija)
- ...un likumdošanu, kas regulē mūsu ikdienu
- ...un vēl

Fiskālās disciplīnas padome

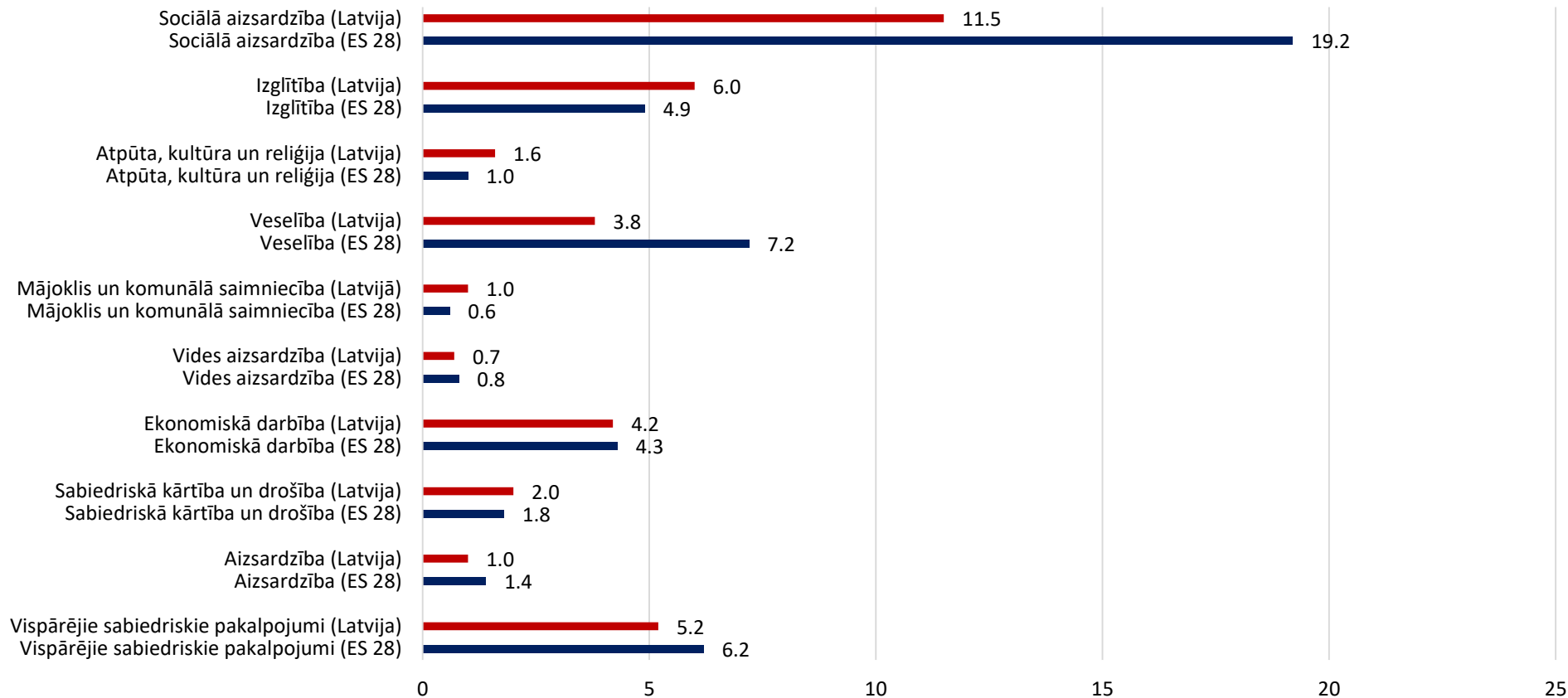
Jūsaprāt, kurš no šiem pakalpojumiem izmaksā visvairāk?

- a) Sociālā aizsardzība (pensijas & pabalsti)
- b) Veselības aprūpe
- c) Aizsardzība
- d) Algas valsts pārvaldē

Pensijas & pabalsti, bet mēs tik un tā atpaliekam no Eiropas Savienības vidējiem rādītājiem

Publiskais finansējums valsts funkciju griezumā 2015. gadā (% no IKP)

Fiskālās disciplīnas padome

Jūsuprāt, kura joma Latvijā ir finansēta labāk nekā vidēji Eiropas Savienībā?

- a) Aizsardzība
- b) Veselības aprūpe
- c) Sociālā aizsardzība (pensijas & pabalsti)
- d) Kultūra & izklaide

Fiskālās disciplīnas padome

Negaidīti, bet kultūra & izklaide

Ja budžeta ieņēmumi ir mazāki par izdevumiem,
veidojas...

- a) Līdzsvarots budžets
- b) Proficīts (budžets ar pārpalikumu)
- c) Deficīts (budžets ar iztrūkumu)

Fiskālās disciplīnas padome

Cik reizes Latvijas valdība kopš neatkarības atgūšanas ir apstiprinājusi budžetu ar pārpalikumu?

- a) 1 reizi
- b) 3 reizes
- c) 5 reizes
- d) 10 reizes

Fiskālās disciplīnas padome

1

Fiskālās disciplīnas padome

Cik reizes Latvija gadu noslēgusi ar līdzsvarotu budžetu vai pārpalikumu?

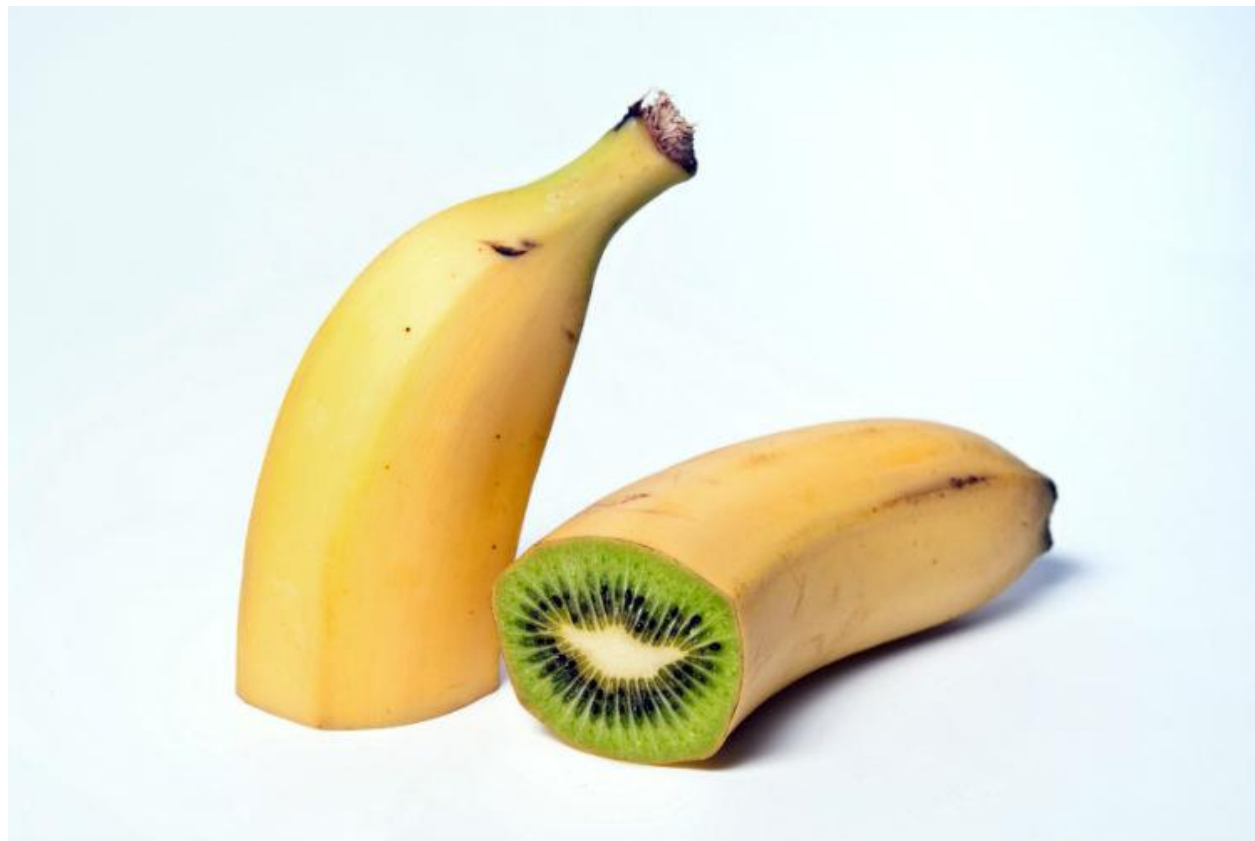
- a) 1 reizi
- b) 3 reizes
- c) 5 reizes
- d) 10 reizes

Fiskālās disciplīnas padome

3

Fiskālās disciplīnas padome

Kas ir valsts parāds?

Fiskālās disciplīnas padome

Valsts parāds veidojas, valstij aizņemoties, lai nodrošinātu sabiedriskajiem pakalpojumiem nepieciešamos resursus

Fiskālās disciplīnas padome

Jūsuprāt, kas ir biežākais valsts parāda pieauguma cēlonis?

- a) Valsts budžeta deficīts
- b) Inflācija
- c) Deputātu algas

Fiskālās disciplīnas padome

Ja pieņemam, ka Latvijas IKP ir apmēram 25 miljardi eiro un Latvijas budžeta deficīts ir 1,3% no IKP, par aptuveni cik lielu summu pieaugs valsts parāds?

- a) 32,5 miljoni eiro
- b) 130 miljoni eiro
- c) 325 miljoni eiro
- d) 75 miljoni eiro

Fiskālās disciplīnas padome

Kam būs jāatmaksā valsts parāds?

US IS THEM

Fiskālās disciplīnas padome

Apmēram cik Latvija katru gadu maksā par savu valsts parādu?

<https://www.youtube.com/watch?v=V4RxiB8OkzI>

- a) 100 miljoni eiro
- b) 200 miljoni eiro
- c) 300 miljoni eiro
- d) 400 miljoni eiro

Fiskālās disciplīnas padome

Kāds varētu būt pamatojums apgalvojumam, ka palielināt valsts parādu nav godīgi pret nākamajām paaudzēm?

Fiskālās disciplīnas padome

Kāds varētu būt pamatojums apgalvojumam, ka palielināt valsts parādu ir godīgi?

Fiskālās disciplīnas padome

Kas ir ēnu ekonomika?

Fiskālās disciplīnas padome

Ēnu ekonomika apzīmē ekonomiskās aktivitātes, kas netiek oficiāli deklarētas – par tām netiek maksāti nodokļi.

Jūsaprāt, kādi ir ēnu ekonomikas cēloņi?

Fiskālās disciplīnas padome

Cēloņi var būt dažādi

- Vēlme pēc augstākiem ienākumiem
- Zems uzticības līmenis valsts iestādēm
- Uzskats, ka tas ir «noziegums bez upura»
- ...un?

GREY
AREA

Fiskālās disciplīnas padome

Jūsaprāt, kāpēc ēnu ekonomika ir problēma?

Fiskālās disciplīnas padome

Iespējamās atbildes

- Pretlikumīgi...
- Zemāki nodokļu ieņēmumi & sliktāka sabiedrisko pakalpojumu kvalitāte
- Negodīgi pret citiem nodokļu maksātājiem

Fiskālās disciplīnas padome

Jūsaprāt, kā varētu motivēt cilvēkus pamest ēnu ekonomiku?

MOTIVATION

Fiskālās disciplīnas padome

Paldies par uzmanību!

Fiskālās disciplīnas padome
Smilšu ielā 1-512 Rīgā LV-1919
Tāl.: +371 6708 3650
E-pasts: info@fdp.gov.lv
Mājaslapa: <http://fdp.gov.lv>
Twitter: @Fiskalapadome
Facebook: fiskalapadome